

Input // output

Zachte normen

Hoe bestand zijn sociale normen tot naleving van belastingplichten tegen een tijdelijke motivatiedip? Besley *et al.* bouwden een model dat belastingontwijking verklaart uit boetes, intrinsieke motivaties en sociale norm tot naleving van de belastingplicht. Ze schatten dit model met gegevens over belastingontwijking naar aanleiding van nieuw Brits fiscaal beleid in 1990, waarbij eigendomsbelasting niet langer werd gebaseerd op eigendom maar gelijkkelijk werd verdeeld. De Britten ervoeren deze *poll tax* als oneerlijk en naleving bleef massaal uit. Pre-

mier Thatcher moest mede hierom aftreden en drie jaar later draaide de Britse regering de wetswijziging terug, maar het leed bleef: tot zeker tien jaar later vielen sociale normen tot naleving lager uit en in gemeentes met de meeste belastingontwijking onder de tijdelijke wet bleef belastingontwijking hoger. Sociale normen zijn dus slecht bestand tegen een tijdelijke motivatiedip die volgt uit ongewenst beleid.

Besley, T., A. Jensen en T. Persson (2015) Norms, enforcement, and tax evasion. *CEPR Discussion Paper*, 10372.

Cultureel erfgoed

Onderhoud aan cultureel erfgoed verhoogt de woningwaarde in de omgeving, maar prikkelt huiseigenaren niet om zelf te investeren in de kwaliteit of uitstraling van hun huis. Tot dit inzicht komen Koster en Rouwendal, die onderzoek deden naar het directe en indirecte prijseffect van cultureel-erfgoedonderhoud op woningen. De auteurs keken voor de periode 1985–2011 naar alle gemaakte onderhoudskosten van erfgoed op de Nederlandse erfgoedlijst en de waardeontwikkeling van omliggende woningen. De woningwaarde steeg na het onderhoud aan erfgoed met gemiddeld anderhalf tot drie procent per miljoen euro aan erfgoedonderhoud per vierkante kilometer. Dit externe prijseffect dekt daarmee de onderhoudskosten. Omdat ze geen bewijs vonden dat bewoners het onderhoud van hun woningen ook verbeteren, is het volledige prijseffect direct van aard.

Koster, H.A. en J. Rouwendal (2015) *Historic amenities and housing externalities: evidence from The Netherlands. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 023.

Vluchtvertraging

Vliegtuigmaatschappijen boeken extra tijd in hun vluchtschema's in om eventuele vertragingen te ondervangen. De vraag is echter of passagiers niet meer gebaat zijn bij een strakker vluchtschema dat een lagere ticketprijs mogelijk maakt. De Villemeur *et al.* bespreken de verschillen tussen twee situaties: een met ongereguleerde markten waarin maatschappijen zelf buffertijd vaststellen en een met een sociale planner die deze vaststelt. Modelkalibratie van een netwerk van drie steden waarop één maatschappij vliegt, laat zien dat welvaartsverliezen door vertraging klein zijn vergeleken met de baten van goedkopere tickets. Er zijn dus situaties waarin passagiers gebaat zijn bij strakkere vluchtplanning. Villemeur, E. de, M. Ivaldi, E. Quinet en M. Urdanoz (2015) *The social costs of air traffic delays. CEPR Discussion Paper*, 10386.

Verwachte uitgaven

Doorgaans wordt verondersteld dat de marginale consumptie van huishoudens afneemt naarmate hun inkomen toeneemt. Toch blijkt deze relatie voor de Amerikaanse middenklasse niet op te gaan. Campbell en Hercowitz onderzochten of huishoudens met een stijgend inkomen zich, ondanks hun toegenomen liquide middelen, tijdelijk blijven gedragen naar hun oude liquiditeitsbeperkingen. De auteurs schatten een model met enquêtegegevens over huishoudelijke bestedingen voor de periode 1995–2007. Ze tonen aan dat de spaarbehoefte van huishoudens samenhangt met verwachte uitgaven in de toekomst, zoals studiekosten voor de kinderen of de aankoop van een huis. Zodra deze uitgaven gedaan zijn, neemt de spaarbehoefte af en de marginale consumptie toe. Huishoudens blijken dus niet alleen te sparen voor reguliere consumptie maar ook voor incidentele uitgaven.

Campbell, J.R. en Z. Hercowitz (2015) *Liquidity constraints of the middle class. CentER Discussion Paper*, 009

Rozen

In 2013 zijn 2,8 miljard rozen geïmporteerd uit Afrika. Dit betreft 85 procent van de totale rozenimport. Kenia en Ethiopië zijn de belangrijkste leveranciers. De reden achter de grote rozenstroom vanuit Afrika is dat veel Nederlandse rozentelers hun bedrijven naar deze regio hebben

2,8
miljard rozen

verplaatst. Een groot deel van de geïmporteerde rozen wordt via de bloemenveiling in Aalsmeer verkocht in het Europese achterland, waarvan Duitsland 40 procent voor zijn rekening neemt.

CBS (2014) *Nederland haalt 2,8 miljard rozen uit Afrika. CBS Webmagazine*, 13 februari.

Polarisatie

De werkloosheidscijfers voor de eurozone en haar individuele landen zeggen weinig over de verdeling van werkloosheid over regio's. Beyer en Stemmer onderzochten deze verdeling aan de hand van diverse maatstaven, als de Gini-coëfficiënt, en vinden dat de ongelijkheid na de financiële crisis is gestegen tot het hoogste niveau sinds 1986. Omdat de werkloosheid in de 131 onderzochte regio's zich sinds de introductie van de euro juist meer concentreerde rondom het Europees gemiddelde, spreken de auteurs van een trendbreuk. Ze verklaren deze uit ontwikkelingen op zowel landelijk als Europees niveau, wat duidt op een Europese werkloosheid-cyclus. De waargenomen polarisatietrend trekt de effectiviteit van het Europees beleid, dat juist gericht is op cohesie tussen regionale arbeidsmarkten, in twijfel.

Beyer, R. en M. Stemmer (2015) *From progress to nightmare – European regional unemployment over time. DNB Working Paper*, 458.

Integrale wijkaanpak

Integrale wijkaanpak moet kwetsbare, zelfstandig wonende ouderen ondersteunen. Om het inzicht te verbeteren in de effectiviteit en doelmatigheid van de integrale wijkaanpak is in 2011 een zorgexperiment opgezet in twee Rotterdamse wijken. Van Dijk *et al.* hebben dit experiment geëvalueerd en concluderen dat de integrale wijkaanpak de gezondheid van ouderen in de twee wijken niet significant verbetert. De effectiviteit van de integrale aanpak wordt belemmerd door een gebrek aan een duidelijke rolverdeling en prikkels om de samenwerking tussen formele en informele zorgverleners in te bedden. Ook leidde de zorgaanpak niet tot minder kosten doordat overleg, administratie en het initiëren van wijkactiviteiten veel coördinatietijd innam.

Dijk, H.M. van, J.M. Cramm, F.J.B. Lotters *et al.* (2015) *Even buurten: de complexiteit van een wijkgerichte aanpak*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Breekbaar racistisch

Hoe hardnekkig is racisme? Carrell *et al.* onderzochten of de houding en het gedrag van blanke ten opzichte van zwarte mannen verandert met het aantal en het type met wie ze in aanraking komen. Ze kijken hiertoe naar gegevens over studiegroepjes bij de Amerikaanse luchtmacht. Blanken die zijn ingedeeld met meer en met capabelere zwarten blijken zich positiever uit te laten over zwarten in het algemeen. Deze positievere houding vertaalt zich ook naar gedragsverandering: blootstelling aan zwarten vergroot de kans dat een blanke het volgende studiejaar een slaapkamer betreft met een zwarte kamergenoot. Racistisch gedrag is dus breekbaar.

Carrell, S.E., M. Hoekstra en J.E. West (2015) *The impact of intergroup contact on racial attitudes and revealed preferences. NBER Working Paper*, 20940.

Groene belasting

Groenere aanschafbelasting zoals de bpm heeft auto's zuiniger gemaakt. Dat blijkt uit analyse van gegevens uit vijftien EU-landen over voertuigbelastingen en -aankopen tussen 2001 en 2010. De aanschafbelasting is in veel landen gevoeliger gemaakt voor CO₂-uitstoot van een nieuwe auto. De CO₂-uitstoot van particulieren nam af met 1,3 procent, vooral door relatief meer aankopen van een dieselauto. Kopers voelen de groene aanschafbelasting meteen in hun portemonnee, waardoor deze effectiever is dan accijnzen. Het gevonden effect bevestigt het nut van fiscale instrumenten ter vermindering van CO₂-uitstoot.

Gerlagh, R., I. van den Bijgaart, H. Nijland en T. Michielsen (2015) *Fiscal policy and CO₂ emissions of new passenger cars in the EU. CPB Discussion Paper*, 302.

Syrische vluchtelingen

De burgeroorlog in Syrië drijft mensen naar buurlanden zoals Turkije, waar eind 2013 ruim een half miljoen vluchtelingen onderdak hadden in vluchtelingenkampen en steden. Akgündüz *et al.* analyseerden de invloed van de vluchtelingeninstroom op woning- en voedselprijzen, werkloosheid en migratiepatronen in Turkije. Vergelijking tussen grensregio's en verder van Syrië af gelegen regio's laat zien dat woningprijzen en in mindere mate voedselprijzen toenamen. Werkloosheid bleef gelijk. Verder trokken er niet meer Turken weg uit de grensregio's, wel trokken er minder naartoe. Die mindere instroom is echter nog geen tiende van de instroom uit Syrië, waarop de auteurs concluderen dat er geen sprake is van verdringing op regionale arbeidsmarkten.

Akgündüz, Y.E., M. van den Berg en W. Hassink (2015) *The impact of refugee crises on host labor markets: the case of the Syrian refugee crisis in Turkey. IZA Discussion Paper*, 8841.

Zoekkosten

De stad is een bron van werkgelegenheid. Maar werkzoekenden staan vaak voor het dilemma van óf hogere woonlasten in de stad óf hogere zoekkosten buiten de stad. Van Vuuren toont met een theoretisch model aan dat elke samenstelling van de groep werkzoekenden in de stad, zowel met als zonder baan, gepaard gaat met welvaartsbeperkingen op de arbeidsmarkt. Zo kunnen werkenden naar de stad trekken voor een even productieve maar beter betaalde baan, wat de concurrentie verhoogt met werkzoekenden zonder baan. Vanwege het positieve welvaartseffect wanneer werklozen toetreden tot de arbeidsmarkt, pleit de auteur voor het tijdelijk subsidiëren van hun woonlasten in de stad totdat ze werk hebben gevonden.

Vuuren, A. van (2015) *On-the-job search and city structure. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 016.

Mediagebruik

Nederlanders besteedden op een doorsneedag in 2013 7:22 uur aan een of andere vorm van media. Hiervan wordt 3:24 uur gecombineerd met activiteiten als eten, werken of reizen. In tijd uitgedrukt is kijken met 3 uur per dag door 86 procent van de bevolking de populairste me-

7:22
uur per dag

dia-activiteit. Lezen is het minst populair met drie kwartier per dag door 50 procent van de bevolking.

Sonck, N. en J. de Haan (2015) *Media: tijd in beeld, dagelijkse tijdsbesteding aan media en communicatie*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.